

Samorząd terytorialny miasta Kalisza. Doświadczenia minionego dwudziestolecia

Po dwudziestu latach funkcjonowania samorządu możemy dokonać oceny, a jednocześnie udzielić pełnej odpowiedzi na pytanie, jak zapisy ustawy sprawdzają się w zderzeniu z codziennymi problemami i oczekiwaniami społecznymi.

Największym sukcesem samorządu w Polsce jest możliwość wybierania, podejmowania decyzji i realizacja oczekiwanych zmian. Dzięki reformie samorządowej, której podstawą są gminne społeczności lokalne, ludzie zaczęli decydować o swoich lokalnych ojczyznach.

Przywrócenie samorządu terytorialnego było jedną z najważniejszych reform przeprowadzonych w okresie demokratycznych przemian po 1989 roku. Dało bowiem możliwość utworzenia wspólnot samorządowych, które samodzielnie i na własną odpowiedzialność mogą decydować o najistotniejszych sprawach publicznych o znaczeniu lokalnym. Podstawą wspomnianych działań stała się ustawa o samorządzie terytorialnym, a działania samorządu znalazły swoje silne umocowanie konstytucyjne, gdyż w zmienionej 8 marca 1990 roku Konstytucji¹ zdefiniowano pojęcie gminy, określono jej ustrój i zadania. Szeroko pojęta administracja publiczna stała się bliższa obywatelom, którzy jednocześnie zyskali większy wpływ na działania podejmowane przez władze lokalne. Doprowadziło to do rewolucyjnych zmian w zakresie upodmiotowienia społeczności lokalnych². Samorząd terytorialny tworzy ogół mieszkańców danego terytorium, którzy względnie samodzielnie decydują o realizacji zadań wynikających z potrzeb tej wspólnoty. Jest to więc forma władzy publicznej, której podmiotem są określone zbiorowości³.

Dnia 27 maja 1990 roku przystąpiono w Polsce do pierwszych w pełni demokratycznych wyborów. W ich wyniku wyłoniono wówczas 45 radnych Rady Miejskiej Kalisza, którzy 13 czerwca 1990 roku dokonali wyboru prezydenta Miasta Kalisza. Został nim wówczas Wojciech Bachor. Sukcesywnie poszerzano zadania samorządu. Wprowadzono odrębną kategorię gmin miejskich, tzw. miast wydzielonych i miejskich stref usług publicznych. Duże miasta przejęły dodatkowe uprawnienia w ramach tzw. „Pilotażu miejskiego”⁴.

Do realizacji wspomnianego programu przystąpiły 43 miasta – w tym także Kalisz. Dnia 10 sierpnia 1993 roku Rada Miejska Kalisza podjęła uchwałę⁵, w której wyraziła swoją zgodę

¹ Ustawa z dnia 8 marca 1990r, o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Dz. U. 1990, Nr 16, poz. 95.

² J. Pokładecki, *Samorząd terytorialny w warunkach transformacji systemu politycznego w Polsce*, Poznań, 1996, s. 69 i n.

³ A. Antoszewski, *Istota władzy samorządowej*, w: *Polityka lokalna, właściwości, determinanty, podmioty*, red. E. Ganowicz, L. Rubisz, Toruń 2008, s. 45.

⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1993 r. w sprawie określenia zadań i kompetencji z zakresu rządowej administracji ogólnej, które mają być przekazane niektórym gminom o statusie miasta wraz z mieniem służącym do ich wykonywania, a także zasad i trybu ich przekazania wraz z mieniem niezbędnym do ich realizacji, Dz. U. Nr 65, poz. 309.

⁵ Uchwała nr XL/286/93 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 10 sierpnia 1993 r. w sprawie wyrażenia zgody na przejęcie przez Miasto Kalisz zadań i kompetencji z zakresu administracji ogólnej i specjalnej.

na przejście w drodze porozumienia zadań i kompetencji z zakresu rządowej administracji ogólnej i upoważniła prezydenta Miasta Kalisza do zawarcia i podpisania porozumienia z właściwym organem administracji rządowej. Skuteczność realizacji zadań w ramach programu wykazała celowość pozostawienia w kompetencjach miast zadań wykonywanych w trakcie pilotażu. Doświadczenia te zostały wykorzystane także w trakcie przeprowadzenia reformy administracyjnej w 1998 roku. Celem tej reformy było wprowadzenie samorządu terytorialnego na poziomie: powiatu⁶ w tym miast na prawach powiatu oraz województwa⁷. Niezwykle ważnym efektem tych przeobrażeń było doprowadzenie do powołania województwa jako jednostki samorządu terytorialnego i zmniejszenie liczby województw. Miasta, które traciły status wojewódzki, uzyskały prawo do bycia miastem na prawach powiatu, czyli tzw. powiatem grodzkim. Ustawa nadała tym miastom ze względu np. na liczbę mieszkańców (min. 100 tys.) i zmianę statusu charakter podwójnych zadań gminnych i powiatowych⁸. W ten sposób ustawodawca poszerzył zakres partycypacji obywatelskiej w samorządzie o członków regionalnej wspólnoty samorządowej⁹.

Dla miasta Kalisza pojawiła się zupełnie nowa możliwość poszerzenia zakresu zadań samorządowych oraz zwiększenia kompetencji jego organów. Zarząd Miasta, podejmując taką decyzję, wziął pod uwagę wolę Rady Miejskiej Kalisza II kadencji zawartą w treści uchwały z dnia 16 czerwca 1998 roku w sprawie reformy administracyjnej państwa¹⁰. W § 1. *Rada Miejska Kalisza opowiada się za odtworzeniem w proponowanym podziale administracyjnym państwa, kaliskiego powiatu grodzkiego i kaliskiego powiatu ziemskiego w kształcie uwzględniającym istniejące więzi kulturowe, historyczne i geograficzne oraz umożliwiającym optymalne wykorzystanie ich potencjału ludzkiego i gospodarczego. Powiaty te egzystować będą w ścisłej symbiozie i występować będą między nimi wzajemne relacje na płaszczyźnie społecznej oraz gospodarczej. Z tych to powodów Rada Miejska Kalisza zainteresowana jest odtworzeniem kaliskiego powiatu ziemskiego w granicach zgodnych z oczekiwaniami i interesem mieszkańców ziemi kaliskiej oraz z takim potencjałem gospodarczym, który gwarantuje równoważony rozwój społeczno-gospodarczy całego powiatu, a także każdej z jego części.* W § 2. *Rada Miejska Kalisza wyraża wolę włączenia w granice miasta Kalisza tych wsi sołeckich, które realnie są z nim związane i opowiadają się za ich przyłączeniem w trybie uproszczonym przewidzianym w odpowiedniej ustawie.*

Do 2002 roku władzę wykonawczą gmin wybierała rada. Od 2002 roku na mocy ustawy o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta¹¹ mieszkańcy wybierają swoich włodarzy w wyborach bezpośrednich, a dotychczasowe funkcje Zarządu Miasta wykonuje monokratyczny organ Prezydent Miasta. W tym roku odbyły się też pierwsze bezpośrednie wybory prezydenta Miasta Kalisza, w których zwycięzcą został Janusz Pęcherz.

Samorząd na poziomie lokalnym stwarza wiele możliwości np.:

— dynamiczny rozwój i racjonalne gospodarowanie;

⁶ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, Dz. U. 1998, Nr 91, poz. 578, ze zm.

⁷ Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, Dz. U. 1998, Nr 91, poz. 576, ze zm.

⁸ A. E. Ganowicz, *Ustrój miasta na prawach powiatu*, w: *Samorząd miejski. Zadania, instytucje, formy*, red. S. Wróbel, Poznań–Chorzów 2008, s. 267–268.

⁹ B. Nawrot, *Samorząd regionalny w Polsce*, w: *Samorząd ponadgminny w Polsce*, red. B. Nawrot, J. Pokładcki, Poznań 2004, s. 175 i n.

¹⁰ Uchwała Nr L/339/98 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie: reformy administracyjnej państwa.

¹¹ Ustawa z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta, Dz. U. 2002, Nr 113, poz. 984, ze zm.

- maksymalne wykorzystanie walorów lokalnych i posiadanego potencjału,
- określenie poziomu integracji społecznej,
- skupienie się na sprawach społeczności lokalnej,
- większe rozumienie własnych i społecznych potrzeb.

Skutki wprowadzenia reformy samorządowej widoczne są w całej Polsce. Celem analizy jest ukazanie w jakim stopniu restytucja samorządu terytorialnego przyczyniła się do rozwoju miasta Kalisza i wpłynęła na wzrost poziomu życia jego mieszkańców.

W okresie transformacji wiele firm komunalnych (m.in. Łaźnia Miejska, Państwowy Ośrodek Maszynowy, Przedsiębiorstwo Ulic i Mostów, Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego), które działały w poprzednim systemie, nie potrafiło prawidłowo funkcjonować w nowej rzeczywistości. Niektóre z nich upadły i zostały zlikwidowane. Samorząd Kalisza wszystkich kadencji dokładał jednak wszelkich starań, aby zaktywizować mieszkańców miasta do zagospodarowania zbędnego miastu mienia.

Wspierając rozwój lokalnej samorządności wprowadzono:

- ulgi w czynszu za lokale użytkowe w zasobach komunalnych,
- zwolnienie i ulgi w uiszczaniu podatku od nieruchomości,
- ustalono zasady udzielania zwolnień w podatku dla przedsiębiorców zwiększających zatrudnienie pracowników¹²,
- program pomocy horyzontalnej¹³,
- oraz podjęto uchwałę w sprawie określenia zwolnień przedmiotowych od podatku od nieruchomości na terenie Kalisza – Miasta na prawach powiatu w celu udzielenia pomocy regionalnej na wspieranie nowych inwestycji lub tworzenie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją¹⁴.

Maksymalne wykorzystanie walorów lokalnych i posiadanego potencjału

Kalisz jest najstarszym z polskich miast. W ewidencji zabytków miasta, sporządzonej w latach 2003–2007 ujętych zostało 1461 obiektów, z czego 106 wpisano do rejestru zabytków.

W dniu 1 października 2009 roku uchwałą Rady Miejskiej¹⁵ przyjęto opracowany przez Samorząd Kalisza program „Opieka nad zabytkami dla Miasta Kalisza na lata 2009–2012”. Podstawę prawną sporządzonego programu stanowi ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami¹⁶.

Zgodnie z art. 87 ust. 2 wspomnianej ustawy określono cele opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;

¹² Uchwała Nr XVII/261/2004 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości dla przedsiębiorców na terenie miasta Kalisza.

¹³ Uchwała Nr XLIV/682/2006 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawie programu pomocy horyzontalnej na zatrudnienie udzielanej dla przedsiębiorców na terenie miasta Kalisza.

¹⁴ Uchwała Nr LI/754/2006 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 26 października 2006 r. w sprawie określenia zwolnień przedmiotowych od podatku od nieruchomości na terenie Kalisza – Miasta na prawach powiatu w celu udzielenia pomocy regionalnej na wspieranie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją.

¹⁵ Uchwała Nr XXXIX/561/2009 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 1 października 2009 r. w sprawie przyjęcia „Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Kalisza na lata 2009–2012”.

¹⁶ Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Dz. U. 2003, Nr 162, poz. 1568 ze zm.

- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Zabytki sakralne, obiekty historyczne oraz wydarzenia kulturalne takie jak: Kaliskie Spokankania Teatralne, Międzynarodowy Festiwal Pianistów Jazzowych, Festiwal Muzyki Dawnej Schola Cantorum oraz La Strada przyciągają wielu turystów. Dlatego też, aby w pełni wykorzystać posiadany potencjał, podjęto we wrześniu 1994 roku uchwały w sprawie przystąpienia miasta do wspólnego opracowania Planu Rozwoju Turystyki dla Kalisza¹⁷. Natomiast w listopadzie 2007 roku uchwałą Rady Miejskiej Kalisza zatwierdzono Strategię Rozwoju Turystyki dla Kalisza na lata 2007–2013¹⁸.

Poziom integracji społecznej

Po dwudziestu latach funkcjonowania samorządu terytorialnego, nadszedł czas na refleksję m.in. na temat poziomu recepcji samorządu w Kaliszu.

W kwietniu 2010 roku przeprowadzono badania na grupie 250 osób. Respondenci pochodzili z 27 gmin. Ankieta zawierała 40 pytań, które odnosiły się bezpośrednio do funkcjonowania samorządu terytorialnego np.:

- Czy informacje na temat pracy samorządu gminnego uznaje Pan/Pani za wystarczające?
- Czy brał Pan/Pani udział w ostatnich wyborach do samorządu gminnego?
- Czy będzie Pan/Pani brał/brała udział w tegorocznych wyborach?
- W jaki sposób uzyskuje Pan/Pani informacje o pracy samorządu?

Jak się okazało 66,4% badanych uznało, że nie należą do żadnej wspólnoty samorządowej – chociaż są jej członkami z mocy prawa. Analizując wyniki wspomnianej ankiety należałoby się zastanowić, w jaki sposób zwiększyć zainteresowanie działalnością samorządu mieszkańców? Przytaczając za Z. Szmaja – *Samorzady [...] sprawdziły się. Konieczne jest jednak działanie na rzecz społeczeństwa obywatelskiego poprzez uświadomienie społecznościom lokalnym ich roli w doskonaleniu zaspokajania ich potrzeb, poprzez osobiste zaangażowanie, a także dokonywanie najlepszych wyborów przedstawicieli do rad i stawianie im wysokich wymogów. Każdy z mieszkańców korzysta każdego dnia ze świadczeń podmiotów komunalnych podporządkowanych samorządowi gminnemu. Czy obojętne mają nam być jakość i ceny*

¹⁷ Uchwała Nr 500/94 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 29 września 1994 r. w sprawie przystąpienia do wspólnego opracowania Planu Rozwoju Turystyki dla Kalisza.

¹⁸ Uchwała Nr XVI/241/2007 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 29 listopada 2007 r. w sprawie uchwalenia Strategii Rozwoju Turystyki dla Miasta Kalisza na lata 2007–2013.

usług komunalnych? Czy obojętnym może być sposób załatwiania naszych spraw przez urząd gminy?"¹⁹.

Skupienie się na sprawach społeczności lokalnej

Każda kolejna władza samorządowa miasta realizowała zadania o charakterze użyteczności publicznej, służące bieżącemu i nieprzerwanemu zaspokajaniu zbiorowych potrzeb ludności, stanowiące usługi komunalne. Zadania te powinny być realizowane w sposób zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju. Należy pamiętać, że niezbędna jest ciągła sprawność systemów gospodarczych i technicznych. Mając to na względzie były realizowane inwestycje, które w szczególności dotyczyły zagadnień oczyszczania ścieków, gospodarki odpadami, czy też układów komunikacyjnych.

Zbiorowe zaopatrzenie miasta w wodę pitną oraz odprowadzania ścieków z miasta prowadzi spółka komunalna, która w całości jest własnością Miasta – Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.²⁰ Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków²¹ nakłada na samorządy gmin obowiązek uchwalania wieloletnich planów rozwoju i modernizacji urzędzeń wodociągowych i urzędzeń kanalizacyjnych. W 2007 roku taki plan ustaliła Rada Miasta Kalisza²². W jego treści określono:

- planowany zakres usług wodociągowo-kanalizacyjnych;
- przedsięwzięcia racjonalizujące zużycie wody oraz wyprowadzanie ścieków;
- zadania rozwojowo-modernizacyjne na lata 2008–2010.

Ciepłownictwo miejskie Kalisza opracowało natomiast i uzgodniło z miastem „Program inwestycyjny i finansowania ciepłowniczego miast”²³. Dzięki tym działaniom zmodernizowano lokalne kotłownie – dotychczas opalane węglem, wymieniono sieci ciepłownicze oraz unowocześniono prawie połowę pracujących węzłów. Spółka Oświetlenie Uliczne i Drogowe Sp. z o.o. wypełnia od 1996 roku zadanie gminy w zakresie oświetlania ulic i placów miejskich. Ulice Kalisza oświetla wiele punktów świetlnych. Do sieci oświetleniowej podłączono iluminację wielu znaczących obiektów i budynków, w tym 7 zabytkowych kościołów, co wpłynęło na wzrost atrakcyjności i estetyki śródmieścia naszego miasta. W ramach zrealizowanych inwestycji oświetleniowych zmodernizowano istniejące oświetlenie i zastosowano stylowe oprawy.

Dbając o dobro mieszkańców, Zarząd Miasta Kalisza i przedstawiciele angielskiej firmy Southern Vectis podpisali dnia 13 maja 1994 roku umowę o utworzeniu spółki z o.o.²⁴ Kaliskie Linie Autobusowe Sp. z o.o. są największą firmą w regionie świadczącą usługi w zakresie

¹⁹ Samorząd kaliski 2006–2010. Podsumowanie kadencji, s. 4–5.

²⁰ Uchwała Nr XX/138/91 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 3 grudnia 1991 r. w sprawie przekształcenia Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Kaliszu w Jednoosobową Spółkę Miasta z ograniczoną odpowiedzialnością.

²¹ Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, Dz. U. 2001, Nr. 72, poz. 747, ze zm.

²² Uchwała Nr XVIII/274/2007 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urzędzeń wodociągowych i urzędzeń kanalizacyjnych na lata 2008–2010.

²³ Uchwała Nr IX/148/2007 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 31 maja 2007 r. w sprawie przyjęcia projektu pn. „Założenia do planu zaopatrzenia miasta Kalisza w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe”.

²⁴ Uchwała Nr 231/94 Zarządu Miasta Kalisza z dnia 13 maja 1994 r. w sprawie utworzenia Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością „Joint Venture” pomiędzy Miastem Kalisz a firmą angielską Southern Vectisplc p.n. Kaliskie Linie Autobusowe.

zbiorowej komunikacji miejskiej. Produktem spółki jest sprawna i dobra jakościowo komunikacja miejska. Firma obsługuje pasażerów miasta Kalisza oraz okolicznych miast i gmin. Sieć jest ciągle udoskonalana i dostosowywana do potrzeb mieszkańców²⁵. Udoskonalono przebieg linii autobusowych i wprowadzono nowe zasady rozliczeń finansowych KLA z Miastem w postaci kontraktów rocznych refundujących firmie ulgi dla pasażerów. Zmiany, które zostały dokonane w historii istnienia firmy przewozowej na terenie Miasta przyniosły zamierzone efekty. Mieszkańcy Kalisza rzec można, stali się współtwórcami nowej jakości firmy. Zostało to dokonane poprzez zebranie wniosków i uwag pasażerów, które przyczyniły się do skorygowania działań kaliskiego przewoźnika.

Gmina tworzy także warunki do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej. Zapewnia lokale socjalne i zamienne, a także zaspokaja potrzeby mieszkaniowe rodzin o niskich dochodach. Zarządzaniem komunalnym zasobem mieszkaniowym zajmuje się jednostka organizacyjna Miasta – Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych – działający w formie zakładu budżetowego²⁶. W centrum uwagi władz samorządowych pozostaje nadal problematyka zaspokajania potrzeb mieszkaniowych, gdyż potrzeby społeczne jeszcze długo będą większe od możliwości ich zaspokojenia.

Po wprowadzeniu reformy samorządowej w 1990 roku dokonano także wielu zmian w systemie oświaty. Na początku transformacji ustrojowej zadaniem własnym miasta Kalisza stało się prowadzenie placówek przedszkolnych. Natomiast w grudniu 1991 roku Rada Miejska Kalisza przyjęła uchwałę w sprawie przejścia przez miasto prowadzenia szkół podstawowych. W styczniu 1994 roku, kiedy to inne miasta i gminy przejmowały szkoły podstawowe, Samorząd Miasta Kalisza przejął w ramach wcześniej wspomnianego tzw. Programu pilotażowego wszystkie szkoły ponadpodstawowe.

W ramach reformy oświaty przeprowadzonej w 1999 roku utworzono szkoły podstawowe, gimnazja oraz szkoły ponadgimnazjalne. Edukacja to klucz do przyszłości dla wszystkich młodych ludzi, dlatego też Rada Miejska Kalisza ustanowiła w 2005 roku – Stypendium Miasta Kalisza im. Jana Pawła II²⁷. Stypendium to jest skierowane do uzdolnionych uczniów, którzy wywodzą się z mniej zamożnego finansowo środowiska. Na podstawie zapisów uchwały Rady Miejskiej Kalisza²⁸ w sprawie ustalenia zasad przyznawania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie miasta Kalisza udzielane są młodzieży i dzieciom: stypendia socjalne i zasiłek szkolny.

W ostatnich latach dokonano także reorganizacji kilku placówek oświatowych. Reorganizacja ta polegała m.in. na łączeniu szkół i placówek, rozszerzaniu lub likwidacji części szkół, prywatyzacji niektórych placówek oświatowych. Sprywatyzowano np. Publiczne Przedszkole Nr 2 w Parku Miejskim²⁹, Publiczne Przedszkole Nr 24 przy ulicy Ostrowskiej 62³⁰ i Publiczne

²⁵ <http://www.kla.com.pl> (13.02.2011).

²⁶ Uchwała Nr XXI/149/91 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 30 grudnia 1991 r. w sprawie utworzenia Zakładu budżetowego o nazwie Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych.

²⁷ Uchwała Nr XXXVI/611/2005 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 24 listopada 2005 r. w sprawie ustanowienia Stypendium Miasta Kalisza im. Jana Pawła II, funduszu stypendialnego oraz zasad, warunków i trybu przyznawania stypendiów.

²⁸ Uchwała Nr XXVIII/480/2005 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 31 marca 2005 r. w sprawie ustalenia zasad przyznawania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie miasta Kalisza.

²⁹ Uchwała Nr XXI/308/2004 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 30 czerwca 2004 r. w sprawie likwidacji Publicznego Przedszkola Nr 2 im. „Bursztynowego Zamku” w Kaliszu przy ul. Park Miejski 1.

³⁰ Uchwała Nr XXI/310/2004 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 30 czerwca 2004 r. w sprawie likwidacji Publicznego Przedszkola Nr 24 im. „Marii Konopnickiej” w Kaliszu przy ul. Ostrowskiej 62.

Przedszkole Nr 13³¹. W środowisku oświatowym miasta Kalisza coraz większą wagę przywiązuje się do kształcenia dzieci niepełnosprawnych. W Zespole Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych funkcjonuje szkoła podstawowa i gimnazjum dla dzieci niedosłyszących i głuchych. Uchwałą Rady Miejskiej Kalisza utworzono także Liceum Profilowane Specjalne dla Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej³². Podkreślić należy, że w Kaliszu i okolicy nie było dotąd szkoły ponadgimnazjalnej, która umożliwiałaby kontynuację nauki uczniom z tego rodzaju niepełnosprawnością. Dużą wagę przywiązują władze samorządowe Kalisza do rozwoju szkolnictwa wyższego w mieście. Możliwość studiowania w rodzinnym mieście jest niekiedy dla młodzieży jedyną szansą uzyskania wyższego wykształcenia.

W 1999 roku powołano do życia Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Kaliszu³³, która prowadzi kształcenie w takich instytucjach jak np.: Zarządzanie Biznesem, Zarządzanie w Instytucjach Samorządowych, Technologia Maszyn, Elektroenergetyka, Inżynieria Ochrony Środowiska oraz Instytut Medyczny. Należy podkreślić znaczący udział samorządu Kalisza w uruchomieniu PWSZ. Rada Miejska Kalisza wyraziła zgodę na nabycie przez Miasto Kalisz nieruchomości zabudowanej położonej w Kaliszu przy ulicy Nowy Świat 4 należącej do Kaliskiej Drukarni Akcydensowej³⁴. Dzięki darowiźnie na rzecz Szkoły i dofinansowaniu jej modernizacji oraz adaptacji Szkoła uzyskała własny budynek na siedzibę władz uczelni i dla celów dydaktycznych.

Miasto przekazało również darowizną na rzecz PWSZ, nieruchomości po byłej jednostce wojskowej³⁵. Samorząd Miasta Kalisza oddał w użyczenie Uniwersytetowi im. Adama Mickiewicza w Poznaniu³⁶ nieruchomość zabudowaną obiektami szkolnymi i budynkiem mieszkalnym.

Kolejną ważną decyzją Samorządu Miasta Kalisza było przekazanie w postaci darowizny³⁷ – wspomnianemu Uniwersytetowi prawa użytkowania wieczystego działki wraz znajdującą się na niej własnością. Miasto oddało także na rzecz UAM w Poznaniu nieruchomość przy ul. Rumińskiego 7. Uchwałą Rady Miejskiej Kalisza³⁸ dokonano także darowizny na

³¹ Uchwała Nr XXI/309/2004 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 30 czerwca 2004 r. w sprawie likwidacji Publicznego Przedszkola Nr 13 w Kaliszu przy ul. Krótkiej 9.

³² Uchwała Nr VII/115/2007 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie utworzenia Liceum Profilowanego Specjalnego dla Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej z siedzibą w Kaliszu przy ul. Augustyna Kordeckiego 19.

³³ Rozporządzenie Prezesa rady Ministrów z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie utworzenia Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Kaliszu, Dz. U. 1999, Nr 60, poz. 640.

³⁴ Uchwała Nr XXVIII/184/96 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 7 listopada 1996 r. w sprawie wyrażenia zgody na nabycie przez Miasto Kalisz nieruchomości zabudowanej położonej w Kaliszu przy ul. Nowy Świat 4 należącej do Kaliskiej Drukarni Akcydensowej, oznaczonej w operacie ewidencji gruntów jako działka nr 20/3 o powierzchni 3763 m² oraz działka o powierzchni 2180 m² zapisanych w księdze wieczystej KW nr 39536.

³⁵ Uchwała Nr XL/540/2001 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 20 grudnia 2001 r. w sprawie nieruchomości zabudowanych położonych w Kaliszu przy ul. Nowy Świat 5, ul. Kaszubskiej 13, ul. Poznańskiej 201–205, oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków miasta Kalisza w obrębie nr 127, jako działki nr 1/10 o pow. 0,97 ha i nr 1/12 o pow. 8,1501 ha stanowiącej własność Miasta Kalisza, dla której Sąd Rejonowy w Kaliszu Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr 52584.

³⁶ Uchwała Nr 358/98 Zarządu Miasta Kalisza z dnia 14 lipca 1998 r. w sprawie użyczenia Uniwersytetowi im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nieruchomości zabudowanej położonej w Kaliszu przy ul. Nowy Świat 28–30.

³⁷ Uchwała Nr IX/107/99 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 20 maja 1999 r. w sprawie nieodpłatnego przekazania w formie darowizny Uniwersytetowi im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nieruchomości zabudowanej położonej w Kaliszu przy ul. Częstochowskiej 140A.

³⁸ Uchwała Nr 281/2002 Zarządu Miasta Kalisza z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie dokonania darowizny nieruchomości zabudowanej położonej w Kaliszu przy ul. Południowej 62.

rzeczeń Województwa Wielkopolskiego własności nieruchomości zabudowanej, gdzie znajduje się Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Kaliszu.

[...] *Wielce rozsądnym posunięciem ze strony Samorządu Kalisza jest wspieranie szkolnictwa wyższego. Może to przyciągnąć do miasta nie tylko inwestorów, ale i młodzież, która realizując swoje marzenia o zdobyciu wiedzy będzie prawdopodobnie również wiązać z Kaliszem swoją przyszłość poprzez podjęcie pracy i osiedlenie się*³⁹.

Większe rozumienie własnych i społecznych potrzeb

Promocja miasta jest jednym z elementów gry konkurencyjnej miast i gmin. Jej celem jest zachęcenie inwestorów do lokowania kapitału. W warunkach wolnego rynku i ograniczonej roli interwencjonizmu państwowego miasto musi samo podejmować rozliczne starania o pozyskanie korzystnych inwestycji na swoim terenie. Kalisz prowadzi (na podstawie zawartych umów) aktywną współpracę międzynarodową z 8 miastami europejskimi. Jej przejawem są m.in. kontakty środowiskowe, wymiana doświadczeń, wymiana grup młodzieży, wspólna realizacja konkretnych projektów. *Wśród europejskich przyjaciół znajdują się Hautmont we Francji, Herhugowaard w Holandii, Erfurt i Hamm w Niemczech, Kamieniec Podolski na Ukrainie, Preston i Southampton w Wielkiej Brytanii, Martin na Słowacji, La Louviere w Belgii. Nawiązano także kontakty z Dzielnicą Frużeńską stolicy Białorusi – Mińska, Łoweczem w Bułgarii oraz Szentendre na Węgrzech* [...] ⁴⁰.

Międzynarodowa społeczność doceniła zaangażowanie samorządu miasta i Kaliszana w europejską współpracę przyznając prestiżowe Europejskie nagrody. W 1998 roku Komisja Europejska wyróżniła Kalisz Złotymi Gwiazdami Partnerstwa. Rok później Rada Europy przyznała miastu Flagę Honorową. W 1999 roku z rekomendacji Komisji Europejskiej powstała w Kaliszu placówka EURO INFO CENTRUM.

Kalisz został włączony w województwo wielkopolskie i jest w nim drugim co do wielkości ośrodkiem miejskim. Po wdrożeniu reformy administracji publicznej, na samorząd Kalisza zostały nałożone nowe zadania. Zadania te obejmowały sprawy: przeciwdziałania bezrobociu, pomocy osobom niepełnosprawnym, prowadzenia przekazanych przez wojewodę placówek kultury, przeciwdziałania praktykom monopolistycznym i zwalczania nieuczciwej konkurencji, prawa o ruchu drogowym, ochrony powietrza atmosferycznego, prawa łowieckiego, gospodarki odpadami, nadzoru nad gospodarką leśną, prawa wodnego, ochrony gruntów rolnych, inspekcji sanitarnej, ochrony zwierząt, inspekcji weterynaryjnej, praw geologicznego i górniczego, spraw obronnych i zarządzania kryzysowego, geodezji i gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa.

Podczas uroczystej Jubileuszowej Sesji Rady Miejskiej Kalisza uczczono XX-lecie powstania samorządu terytorialnego była to okazja do podsumowań i refleksji. Podkreślano wielokrotnie, że samorządy znacząco zmieniły obraz Polski, zbliżyły władze do obywatela, stały się jednym z największych inwestorów, a przede wszystkim wzbudziły zaufanie do władzy publicznej nie ma wątpliwości, że reforma samorządowa zakończyła się sukcesem. O sukcesach, zadaniach na przyszłość, a także zagrożeniach dla samorządu terytorialnego mówił podczas swojego wystąpienia prezydent Janusz Pęcherz. Natomiast przewodnicząca

³⁹ A. Przybył, W. Bachor, *20 lat z historii Samorządu Kalisza. Służąc Wspólnocie*, Kalisz 2010, s. 112.

⁴⁰ *Raport o mieście, dokonania i problemy samorządu miejskiego. Kalisz w latach 1998–2002*, s. 36–37.

Adela Przybył przypomniała zebranych, że kaliski samorząd przez 20 lat swojego istnienia liczył łącznie: 144 radnych – odpowiednio 45, 45, 47, 25, 25. W tym okresie w samorządzie pracowało 4 przewodniczących rady, 3 prezydentów, 12 wiceprezydentów, 3 zarządy miasta. W ciągu 20 lat Rada podjęła 2785 uchwał i obradowała na 251 sesjach. Można zatem stwierdzić, że organy samorządu w Kaliszu pracowały intensywnie, co w istotnym stopniu wpływało na poprawę poziomu i jakości życia mieszkańców.

Bibliografia

Źródła:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r., o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Dz. U. 1990, Nr 16, poz. 95.
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, Dz. U. 1998, Nr 91, poz. 576, ze zm.
- Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, Dz. U. 1998, Nr 91, poz. 578, ze zm.
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, Dz. U. 2001, Nr 72, poz. 747, ze zm.
- Ustawa z dnia 20 czerwca 2002 r. o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta, Dz. U. 2002, Nr 113, poz. 984, ze zm.
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Dz. U. 2003, Nr 162, poz. 1568 ze zm.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 lipca 1993 r. w sprawie określenia zadań i kompetencji z zakresu rządowej administracji ogólnej, które mają być przekazane niektórym gminom o statusie miasta wraz mieniem służącym do ich wykonywania a także zasad i trybu ich przekazania wraz z mieniem niezbędnym do ich realizacji, Dz. U. Nr 65, poz. 309.
- Rozporządzenie Prezesa rady Ministrów z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie utworzenia Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Kaliszu, Dz. U. 1999, Nr 60, poz. 640.

Akty miejscowe:

- Uchwała nr XX/138/91 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 3 grudnia 1991 r. w sprawie przekształcenia Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Kaliszu w Jednoosobową Spółkę Miasta z ograniczoną odpowiedzialnością.
- Uchwała nr XXI/149/91 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 30 grudnia 1991 r. w sprawie utworzenia Zakładu budżetowego o nazwie Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych.
- Uchwała nr XL/286/93 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 10 sierpnia 1993 r. w sprawie wyrażenia zgody na przejęcie przez Miasto Kalisz zadań i kompetencji z zakresu administracji ogólnej i specjalnej.
- Uchwała nr 500/94 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 29 września 1994 r. w sprawie przystąpienia do wspólnego opracowania Planu Rozwoju Turystyki dla Kalisza.
- Uchwała nr XXVII/184/96 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 7 listopada 1996 r. w sprawie wyrażenia zgody na nabycie przez Miasto Kalisz nieruchomości zabudowanej położonej w Kaliszu przy ul. Nowy Świat 4 należącej do Kaliskiej Drukarni Akcydensowej, oznaczonej w operacie ewidencji gruntów jako działka nr 20/3 o powierzchni 3763 m² oraz działka o powierzchni 2180 m² zapisanych w księdze wieczystej KW nr 39536.
- Uchwała nr L/339/98 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie: reformy administracyjnej państwa.
- Uchwała nr 358/98 Zarządu Miasta Kalisza z dnia 14 lipca 1998 r. w sprawie użyczenia Uniwersytetowi im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nieruchomości zabudowanej położonej w Kaliszu przy ul. Nowy Świat 28–30.
- Uchwała nr IX/107/99 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 20 maja 1999 r. w sprawie nieodpłatnego przekazania w formie darowizny Uniwersytetowi im. Adama Mickiewicza w Poznaniu nieruchomości zabudowanej położonej w Kaliszu przy ul. Częstochowskiej 140A.
- Uchwała nr XL/540/2001 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 20 grudnia 2001 r. w sprawie nieruchomości zabudowanych położonych w Kaliszu przy ul. Nowy Świat 5, ul. Kaszubskiej 13, ul. Poznańskiej 201–205, oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków miasta Kalisza w obrębie nr 127, jako działki nr 1/10 o pow. 0,97 ha i nr 1/12 o pow. 8,1501 ha stanowiącej własność Miasta Kalisza, dla której Sąd Rejonowy w Kaliszu Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr 52584.
- Uchwała nr XLIV/682/2006 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawie programu pomocy horyzontalnej na zatrudnienie udzielanej dla przedsiębiorców na terenie miasta Kalisza.

- Uchwała nr XXI /308/2004 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 30 czerwca 2004 r. w sprawie likwidacji Publicznego Przedszkola Nr 2 im. „Bursztynowego Zamku” w Kaliszu przy ul. Park Miejski 1.
- Uchwała nr XXI/309/2004 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 30 czerwca 2004 r. w sprawie likwidacji Publicznego Przedszkola Nr 13 w Kaliszu przy ul. Krótkiej 9.
- Uchwała nr XXI/310/2004 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 30 czerwca 2004 r. w sprawie likwidacji Publicznego Przedszkola Nr 24 im. „Marii Konopnickiej” w Kaliszu przy ul. Ostrowskiej 62.
- Uchwała nr XXVIII/480/2005 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 31 marca 2005 r. w sprawie ustalenia zasad przyznawania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie miasta Kalisza.
- Uchwała nr XXXVI/611/2005 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 24 listopada 2005 r. w sprawie ustanowienia Stypendium Miasta Kalisza im. Jana Pawła II, funduszu stypendialnego oraz zasad, warunków i trybu przyznawania stypendiów.
- Uchwała nr XLIV/682/2006 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawie programu pomocy horyzontalnej na zatrudnienie udzielanej dla przedsiębiorców na terenie miasta Kalisza.
- Uchwała nr LI/754/2006 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 26 października 2006 r. w sprawie określenia zwolnień przedmiotowych od podatku od nieruchomości na terenie Kalisza – Miasta na prawach powiatu w celu udzielania pomocy regionalnej na wspieranie nowych miejsc pracy związanych z nową inwestycją.
- Uchwała nr VII/115/2007 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie utworzenia Liceum Profilowanego Specjalnego dla Młodzieży Słabo Słyszącej i Niestyszącej z siedzibą w Kaliszu przy ul. Augustyna Kordeckiego 19.
- Uchwała nr IX/148/2007 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 31 maja 2007 r. w sprawie przyjęcia projektu pn. „Założenia do planu zaopatrzenia miasta Kalisza w ciepło, energię elektryczną i paliwa.
- Uchwała nr 231/94 Zarządu Miasta Kalisza z dnia 13 maja 1994 r. w sprawie utworzenia Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością „Joint Venture” pomiędzy Miastem Kalisz a firmą angielską Southern Vectisplc p.n. Kaliskie Linie Autobusowe.
- Uchwała nr XVI/241/2007 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 29 listopada 2007 r. w sprawie uchwalenia Strategii Rozwoju Turystyki dla Miasta Kalisza na lata 2007–2013.
- Uchwała nr XVIII/274/2007 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 27 grudnia 2007 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2008–2010.
- Uchwała nr XXXIX/561/2009 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 1 października 2009 r. w sprawie przyjęcia „Programu Opieki nad Zabytkami dla Miasta Kalisza na lata 2009–2012”.

Dokumenty i materiały:

- Samorząd kaliski 2006–2010. Podsumowanie kadencji.
Raport o mieście, dokonania i problemy samorządu miejskiego. Kalisz w latach 1998–2002, s. 36–37.
<http://www.kla.com.pl>.

Literatura:

- Polityka lokalna, właściwości, determinanty, podmioty, red. E. Ganowicz, L. Rubisz, Toruń 2008.
Pokladecki J., Samorząd terytorialny w warunkach transformacji systemu politycznego w Polsce, Poznań 1996.
Przybył A., Bachor W., 20 lat z historii Samorządu Kalisza. Służąc Wspólnocie, Kalisz 2010.
Samorząd ponadgminny w Polsce. Tradycja, odrodzenie, doświadczenie, red. B. Nawrot, J. Pokladecki, Poznań 2004.
Samorząd miejski. Zadania, instytucje, formy, red. S. Wróbel, Poznań–Chorzów 2008.

Summary

Local government in the town of Kalisz. The experience of the past twenty years

The reinstatement of local government at the level of the district in Poland in 1990 has resulted in the actual empowerment of local communities, while the local governments have be-

come able to define the goals of local policy that are in line with the expectations of local communities. The local government of Kalisz has taken advantage of the new opportunities to improve the living conditions and standard of living of its citizens since it was instituted. Over the years, due to changes in the political system, related to the establishment of counties, the local government of Kalisz has received new operating opportunities, implementing projects at the level of both districts and counties. The political transformation was complemented by the changes in the election principles of the executive, which has significantly improved the efficiency and effectiveness of the President of Kalisz.

The activities of local government have been concentrated on the increasing of social integration by means of taking maximum advantage of local assets and potential. In order to achieve these goals promotional instruments have been employed to encourage foreign investors to investment in Kalisz. A significant part of the local government's activities concern its longstanding international cooperation with towns in Western, as well as Central and Eastern Europe.

